

Nitel Araştırmacılar için 30 Temel Beceri

30 Essential Skills for Qualitative Researcher

Şahika EROĞLU

Makale Bilgisi / Article Information

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article:

Eroğlu, Ş. (2019). Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri [Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri başlıklı kitabın değerlendirilmesi, J. W. Creswell (Yazar)]. *Bilgi Dünyası*, 20(2), 275-280. doi: 10.15612/BD.2019.786

Makale türü / Paper type: Kitap Tanıtımı / *Book Review*

Doi: 10.15612/BD.2019.786

Geliş Tarihi / Received: 23.10.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 02.12.2019

Elektronik Yayınlanma Tarihi / Online Published: 26.12.2019

İletişim / Communication

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği / University and Research Librarians Association

Posta Adresi / Postal Address: Marmara Sok. No:38/17 06420 Yenışehir, Ankara, TÜRKİYE/TURKEY

Tel: +90 312 430 03 61; Faks / Fax: +90 312 430 03 61; E-posta / E-mail: bilgi@bd.org.tr

Web: <http://www.bd.org.tr/index.php/bd/index>

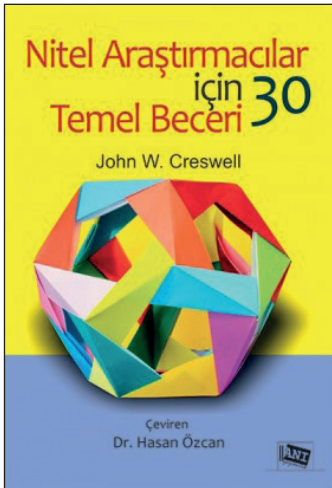
TANITIM - ELEŞTİRİ / REVIEWS

Kitap Tanıtımı / Book Review

Nitel Araştırmacılar için 30 Temel Beceri **30 Essential Skills for Qualitative Researcher**

John W. Creswell
(Çev. Hasan Özcan)
Ankara: Anı Yayıncılık, 2017, 290 s.
ISBN: 978-605-170-185-1

The book titled "30 Essential Skills for the Qualitative Researchers John which was written by John W. Creswel and published by Sage Publishing in 2015. It was translated into Turkish by Hasan Özcan in 2017. In this study, it is aimed to review the Turkish translation of the first edition of the book, which was published by Anı Yayıncılık in 2017.

John W. Creswel'in yazarlığını yaptığı ve ilk baskısı Sage Publishing tarafından 2015 yılında yayımlanan "30 Essential Skills for the Qualitative Researchers" başlıklı kitap 2017 yılında Hasan Özcan tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çalışmada Türkçe çevirisi yapılan 1. baskısı 2017 yılında Anı Yayıncılık tarafından sunulan "Nitel Araştırmacılar için 30 Temel Beceri" başlıklı kitabın tanıtılması amaçlanmıştır.

Bilgi Bilim alanında da yoğunlukla kullanılan nitel araştırma yöntemi çerçevesinde yapılandırılan eser; nitel araştırmayı anlamak, nitel araştırmaya hazırlık, nitel bir çalışmaya başlamak, veri toplama, verileri analiz etmek ve doğrulamak, nitel araştırmayı yazmak ve yayımlamak, bir çalışmayı değerlendirmek ve nitel desenleri kullanmak bölümleri olmak üzere 7 bölümden oluşmaktadır.

Kitabın 1. Bölümü (ss.1-35) olan “Nitel Araştırmacıyı Anlamak” bölümü; Nitel araştırmacı gibi düşünmek, nicel araştırmaya dayalı nitel bir araştırma yürütme, kavramsal açıdan ilginç ve titiz bir araştırma yapma, araştırma sürecinde ortaya çıkan duygusal zorlukları yönetme, tez danışmanları ve kurulları ile çalışmak üzere toplam 5 alt başlıkta sunulmuştur. Buna göre konu ilk önce “Nitel Araştırmacı Gibi Düşünmek” alt başlığı ile açıklanmıştır. Bu alt başlıkta öncelikle nitel araştırmacı gibi düşünebilme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilgilere yer verilmiştir. Yazar bu alt bölümde genel olarak nitel araştırmacılar da olması gereken özellikleri tanımlamıştır. Ardından nitel araştırma nedir ve bir çalışma için ne zaman en iyi tercihtir? soruları kapsamında değerlendirmelerde bulunmuştur. Alt başlıkta nitel araştırma 11 temel unsurda (Katılımcıların düşüncelerini sunmak, veri toplamak için gerçek ortama gitmek, az sayıdaki insana veya küçük kümelerle odaklanmak, gelişmeye ve değişmeye açık bir şekilde keşif yapmak, karma bir anlayış geliştirmek, ötekileştirilmiş grupların kısılmış seslerini yükseltmek, olguyla ilgili farklı bakış açıları ya da görüşler oluşturmak olguyla ilgili farklı görüşleri karşılaştırmak, hassas konuları çalışmak, ön yargılarımız ve deneyimlerimiz üzerine düşünmek) (ss. 6-8) açıklamıştır. Bölümde 2. alt başlık “Nicel Araştırmaya Dayalı bir Nitel Araştırma Yürütme” adı altında açıklanmıştır. Bu alt başlıkta nitel araştırmayı nicel araştırmadan ayırt etme becerisinin geliştirilmesine yönelik bilgiler verilmiştir. Daha sonra 3. alt başlık olan “Kavramsal Açıdan Titiz ve İlginç Bir Nitel Araştırma Yapma” kapsamında nitel bir araştırma yaparken kullanılan yöntem ve becerilerinden bahsedilmiştir. Burada araştırma konusuna karar verirken nelere dikkat edileceği ve bu sürecin nasıl yapılandırılacağı bilgileri de sunulmuştur. Bu alt başlıkta ayrıca bilimsel yazımda başlık seçiminin nasıl yapılacağına dair bilgiler verilerek örneklerle pekiştirilmiştir. Eserin 1. Bölümünde ayrıca diğer bilimsel yazım ve araştırma kaynaklarından farklı olarak “Araştırma Sürecinde Ortaya Çıkan Duygusal Zorlukları Yönetme” 4. alt başlığı altında ilgili konulara değinilerek önerilere yer verilmektedir. Bu çerçevede etik kurullar, yetersiz bir yazar olma korkusu, nitel araştırmacının reddedilmesi korkusu gibi başlıklarda konuyu psikolojik açıdan da ele alarak açıklamaya çalışmaktadır. Bölümde son alt başlıkta ise tez danışmanları ve kurulları ile çalışma yöntemlerine değinilmiştir. Bu bağlamda tez danışmanı ve kurulları ile iletişimin neleri içermesi gerektiği sunulmuştur. Yazar eserde danışman veya kurullarla görüşmeden önce ve görüşme sırasında yapılması gerekenleri, verilmesi gereken bilgi ve içerikleri sistematik bir biçimde sunmaya çalışmaktadır.

Kitabın 2. Bölümü (ss. 37-73) “Nitel Araştırmaya Hazırlık” başlığı adı altında yapılandırılmıştır. Bu bölüm; nitel araştırmada teori ve felsefe kullanımı, etik konuları öngörmek, bir alanyazın haritası oluşturma, nitel bir tezin yapısını incelemek olmak üzere 4 alt başlık altında yapılandırılmıştır. İlgili bölümde ilk olarak nitel araştırmada teori ve felsefe kullanımına yönelik bilgiler sunulmuştur. Bu çerçevede nitel araştırmaları etkileyen felsefi ekollerden kısaca bahsedilmektedir. Nitel araştırmacının dört paradigması açıklanmış ve temel farklılıklarına yönelik bilgiler verilmiştir (s. 41). Bölümde daha sonra nitel araştırmada bulmayı beklediğimiz olaylara rehberlik eden sosyal bilim teorisi ve araştırma sürecinin çeşitli içerikleri hakkında bilgi veren (Örn.

Araştırma sorusunu nasıl ifade ederiz?) ve çalışılan grup ya da bireyler için değişim ya da gelişme çağrısı yapan savunma teorisi ile ilgili bilgilere yer verilmiş örneklerle açıklanmıştır. Bölümde daha sonra etik konular irdelenmiştir. Araştırmanın farklı evrelerinde yaşanabilecek etik sorunlar açıklanmıştır. Araştırmanın farklı evrelerinde yaşanabilecek etik sorunların (ss. 51-52) tablolaştırılması konunun tüm yönleri ile net bir şekilde görülmesini sağlamaktadır. Bölümde ayrıca araştırma sürecinde kullanıcının etik kurallar çerçevesinde herhangi bir konuyu gözden kaçırmamasına yönelik bir kontrol listesi sunulmuştur. Bir diğer altbaşlıkta alanyazın haritası oluşturulması bilgileri de verilmiştir. Bu çerçevede alanyazın taraması basamakları anlatılmıştır. Bölümde alanyazın haritası nedir ve ne amaçla kullanılır bilgilerinin yanı sıra alanyazın haritasının nasıl tasarlanacağı bilgileri açıklanmaktadır. Burada çalışmanın önemini ortaya koymamıza olanak tanıyan, diğer araştırma bulguları ile karşılaştırma yapmamızı sağlamak için değerlendirme imkânı sunan alanyazın taraması her yönüyle açıklanarak okuyucuların faydalanması sağlanmıştır. Bölümde son olarak “Nitel bir tezin yapısını incelemek” alt başlığı altında nitel bir tezin yapısı ele alınmıştır. Bu alt başlıkta öncelikle bir tez önerisinin yapısı sunulmuştur. Ardından araştırma süreci (problemin ileri sürülmesinden- yazım aşamasına) irdelenmiştir. Bu sürecin ardından araştırma yazım sürecinde temel başlıklar verilerek içeriklerinin ne olması gerektiğine yönelik temel bilgiler açıklanmıştır.

Kitabın 3. Bölümü (ss.75-102) olan “Nitel bir çalışmaya başlamak” bölümü 3 alt başlıkla kurgulanmıştır. İlk alt başlık olan “İyi bir nitel başlık ve öz yazmak” bölümünde başlık ve öz yazarken uyulması gereken kurallar açıklanmıştır. Daha sonra çalışmanın “Giriş” bölümünün nasıl kurgulanacağını açıklayan “Çalışmaya iyi bir giriş ve başlangıç cümlesi yazmak” 2. alt başlığı çerçevesinde giriş bölümünde yer verilmesi gereken unsurlar açıklanmıştır. Giriş bölümünün araştırmanın amaç ve soruları çerçevesinde şekilleneceği belirtilerek bölümün son alt başlığı olan “Nitel amaç ifadesini ve Araştırma sorularını Yazmak” kapsamında araştırma amacı ve araştırma soruları yazılırken dikkat edilmesi gereken hususlar ve uyulması gereken kurallar sistematik olarak açık sunulmuştur. Bu alt başlıkta amaç, araştırma soruları ve yöntemlerin nasıl ilişkilendirileceği açıklanmaktadır. İlgili konular ayrı örnekler sunularak açıklanmaya çalışılmıştır.

Kitabın 4. bölümü (ss. 103-150) “Veri toplama” başlığı altında sunulmaktadır. Bu bölüm; Nitel veri toplama sürecini anlama, İyi bir gözlem yapma, Bir görüşme tutanağı tasarlamak ve uygulamak, Ötekileştirilmiş gruplardan veri toplama ve Evrensel nitel araştırmalarda kültürel farkındalık olmak üzere 5 alt başlıkta yapılandırılmıştır. Bu bölümde öncelikle veri toplama sürecini anlamaya yönelik bilgilere yer verilmiştir. Veri toplamaya başlamadan verileri alırken kullanılabilir onam formlarının nasıl yapılandırılabilir ve neler içermesi gerektiği anlatılmaktadır. Ardından bölümde nitel veri toplama türleri ayrı ayrı irdelenerek her birinin avantaj ve sınırlılıkları açıklanmıştır. Bölümde gözlem yöntemi ile ilgili ayrıntılar açıklanmıştır. Daha sonra görüşme yöntemi açıklanarak görüşme türlerinin neler olduğu ve görüşme yapma

adımları ayrı ayrı anlatılarak yöntemin kapsamlı bir şekilde açıklanması sağlanmıştır. Yazar ayrıca bu bölümde nitel araştırmalarda karşımıza çıkan kültürel farklılıkların zorlukları ile başa çıkma yöntemlerinden bahsetmektedir. Bu bölümde veri toplama sürecinde kullanılacak çeşitli örnek formlara da yer verilmiştir.

Eserin 5. bölümünde (ss. 151-208) elde edilen verilerin analiz edilebilmesi ve doğrulanmasına dönük yöntemler hakkında bilgi verilmektedir. Bu bölüm Metin verilerini kodlamak, Resimleri ve imgeleri kodlamak, Tema paragrafları geliştirmek, Veri analizi için bilgisayar yazılım programı kullanmak, Geçerlilik kontrolleri yapmak ve kodlayıcılar arasında uzlaşma sağlamak üzere 6 alt başlıktan oluşmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle eksiksiz bir veri analiz bölümü yazabilmek için bir kontrol listesi oluşturulmuş ve okuyucuya sunulmuştur. Daha sonra ham verilerin kodlanması yöntemlerinden bahsedilmiştir. Kodlamanın yapılma süreci örnek metinlerle açıklanmıştır. Öncelikle metin formların kodlamalarına yer verilen bölümde daha sonra resim ve imgeleri kodlamaya yönelik yöntemler de açıklanmıştır. Bölümde daha sonra nitel verilerin analizinde kullanılacak bilgisayar programları açıklanmıştır. Piyasa markaları üzerinden örnekler verilerek bu programların özellikleri bir tabloda yansıtılarak okuyucuya sunulmuştur. Bu bölümde son olarak geçerlilik kontrolleri yapılırken kullanılan yöntemler açıklanmıştır.

Kitabın 6. bölümü (ss. 209-250) "Nitel Araştırmayı Yazmak ve Yayımlamak" başlığı ve Bilimsel bir şekilde yazmak, Nitel bir şekilde yazmak, yansıtıcı olarak yazmak, iyi bir sonuç bölümü yazmak ve nitel bir makale yayımlamak üzere 5 alt başlık altında kurgulanmıştır. Daha önceki bölümlerde araştırma probleminin kurgulanmasından verilerin analizine kadar uzanan bilgiler sunulmuştur. Bu bölümde nitel araştırma sürecinin raporlanması ve bilimsel bir formatta yazımına yönelik bilgiler sunulmaktadır. Bu çerçevede öncelikle yazma öncesi ve sonrasında kullanılacak teknikler açıklanmaktadır. Bölümde makalenin bölümleri IMRAD (Introduction, Methods, Results and Discussion) formatı da baz alınarak açıklanmaktadır. Her bir bölüm içeriğinin nasıl kurgulanması gerektiği, içeriğinde hangi bilgilerin yer alması gerektiği gibi bilgilere yer verilmektedir. Bölümde ayrıca alıntılarının nasıl yapılacağı, hangi durumlarda alıntılarının nasıl kullanılması gerektiğine yönelik açıklamalar yapılmıştır. Bölümde daha çok tartışma ve sonuç bölümünün yanı sıra ön plana çıkarılmış konunun daha iyi anlaşılması adına okuyucunun yararlanabileceği kavram haritalarına yer verilmiştir. Bölümde son olarak makalenin yayımlanmasına yönelik bilgiler açıklanmıştır. Bu bölümde makale türleri tanımlanarak makalenin yayımlanma süreci hakkında bilgilere yer verilmiştir. Makale yayımlama sürecinde yayın yapılacak dergilerin belirlenmesi ve dergilere yayın gönderirken dikkat edilmesi gereken kurallar açıklanarak okuyucuya yol göstermeye çalışılmıştır.

Kitabın son bölümü olan 7. bölümde (ss. 251-272) araştırma süreci bitmiş ve raporlanmış bir çalışmanın değerlendirilebilmesini sağlayan nitelik ölçütlerinin belirlenmesinin nasıl yapılacağı bilgilerine yer verilmiştir. Bu bölüm Nitel bir çalışma için nitelik ölçütlerini belirlemek, Nitel desenleri tanıtmak üzere 2 alt başlıkta sunulmuştur. Bu kapsamda bölümde nitel araştırmada ölçütler üzerine değerlendirmelere yer verilerek konu açıklanmıştır. Söz konusu ölçütlerin nitel araştırmayı kısıtlayıcı özellikleri olabileceği vurgulanırken bu ölçütlerin kullanıp kullanılmayacağına yönelik tartışmalara yer verilmiştir. Özellikle yeni araştırmacıların faydalanması üzerine bu bölümün kurgulandığı (s. 258) yazar tarafından belirtilmiştir. Bölümde daha sonra nitel desenler açıklanmış ve beş nitel desen (Anlatı araştırması, olgubilim, kuramsal teori, kültür analizi ve durum çalışması) ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde bu kitabın nitel araştırma yaparken kullanılabilecek geniş bir beceri dizisi üzerinden tasarlandığı görülmüştür. Bu çerçevede kitap nitel araştırma yapan araştırmacılara yararlı olabilecek konunun her boyutunu akıcı bir şekilde açıklayan ve örnekler sunan bir kaynak olarak görülmektedir. Literatürde nitel araştırma yöntemlerinin anlatıldığı birçok kaynak bulunmaktadır. Kitap nitel araştırmayı temel becerilerle ilişkilendirmesi ve her bölümde anlatılan konu üzerine geliştirebilecek yöntemler sunması açısından konunun bütününe anlaşılmasında faydalı bir kaynak olabileceğinden yeni araştırmacılara ve araştırmalarda sıklıkla nitel yöntem kullanan bilgi bilim araştırmacıları ve bilgi ve belge yöneticilerine önerilmektedir.

Dr. Şahika EROĞLU

*Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
e-posta: sahikaeroglu@hacettepe.edu.tr*